

Asia: VN/22309/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan yleiset huomiot koko esityksestä

Tällä hallituskaudella on annettu useita esityksiä, jotka vaikuttavat mm. rikoksentekijöihin ja määrättäviin rangaistuksiin sekä niiden perusteisiin.

Aikaisemmin tänä vuonna Lainsäädännön arviointineuvosto on lausunut, että valmistelussa tulisi arvioida edistävätkö tai heikentävätkö muutokset rikostaustaisten henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Tässä esityksessä on arvioitu kattavasti uudistuksen vaikutuksia suhteessa asianosaisten oikeusturvaan ja toisaalta myös esitetty valmistelun yhteydessä arvioitavana olleita vaihtoehtoisia ratkaisumalleja sekä perustelut lopulta valitulle menettelylle.

Uudistus vaikuttaa perustellulta rikosprosessin nopeuttamisen, viranomaisten työmäärän tarkoituksenmukaisen kohdentamisen ja asianosaisten oikeusturvan näkökulmasta. Sanktioiden ja rangaistusten määräämistä koskevan toimivallan siirtoon tuomioistuinten ulkopuolelle esitutkintaviranomaisille on kuitenkin jatkossa suhtauduttava maltillisesti ja varauksella.

Lain soveltamisalan laajentaminen: rikokset, joista säädetty ankarin rangaistus on kaksi vuotta vankeutta

-

Lain soveltamisalan laajentaminen: menettämisseuraamukset

-

Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän ratkaisuvallta

Esityksessä todetulla tavalla esitutkintaviranomaisen tulisi hyvin matalalla kynnyksellä konsultoida oikeustieteellisen koulutuksen omaavaa syyttäjää oikeasta rikosnimikkeestä, rangaistuksen

mittaamiseen liittyvistä näkökohdista, asian soveltumisesta ylipäättään sakkomenettelyyn tai muusta oikeudellista arviointia vaativasta seikasta.

Alaikäinen epäilty sakkomenettelyssä

Esityksessä on kattavasti esitelty rikosoikeudellisen vastuukärajan ylittäneiden, mutta vielä alaikäisten tilannetta niin prosessuaalisten oikeuksien kuin aikuisia koskevan soveltamisalan laajentamisen näkökulmasta. Alaikäisten osalta tehtyä ratkaisua nykyisen soveltamisalan säilyttämisestä voidaan pitää perusteltuna. On myös hyvä, että säännöksillä pyritään lisäämään laillisen huoltajan puheoikeuden käyttöä lasta koskevassa rikosasiassa.

Asianosaisten suostumukset ja suostumuksen peruuttaminen

-

Lain soveltamisalan laajentaminen: yksityisoikeudellisen vaatimuksen käsittely

-

Lain soveltamisalan laajentaminen: päihdetutkimuskustannukset

Esitys päihdetutkimuskustannusten käsittelystä osana sakkomenettelyä katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, jotta rikosasiat eivät pelkästään niistä johtuen ohjautuisi tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Esitutkintaan ehdotetut muutokset

-

Muutoksenhakusäätelyyn ehdotetut muutokset

-

Sunikka Sanna
Rikoksettoman elämän tukisäätiö sr